

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Dnr Ku2017/02516/DISK

Remissyttrande (SOU 2017:92) Transpersoner i Sverige- Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor

Sammanfattning

Gävle tingsrätt lämnar följande remissyttrande avseende kapitel 14.1.2, 14.2.3 och 14.7.5

14.1.2

Gävle tingsrätt *avstyrker* att Regeringen tillsätter en utredning i syfte att utreda möjligheten till ett *tredje juridiskt kön*.

Gävle tingsrätt tillstyrker att Regeringen tillsätter en utredning i syfte att utreda möjligheten till *könsneutrala personnummer*, dock med tillägget ”för alla fysiska personer”.

14.2.3

Gävle tingsrätt *avstyrker* att Regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att genomföra en översyn av föräldrabalken i syfte att göra *balken könsneutral*.

Gävle tingsrätt har *ingen erinran* mot förslaget att ge Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga behovet av stödmateriel till familjer där någon eller några av föräldrarna är transpersoner, samt till familjer med transbarn.

14.7.5

Gävle tingsrätts uppfattning är att könsneutrala personnummer bäst är ägnat att lösa och undvika frågeställningarna utredningen pekar på. Frågan utgör endast ett problem när könstillhörigheten framgår. Som nedan berörs förordrar tingsrätten en könsneutral personnummerhantering för alla i syfte att neutralisera utredningens frågeställningar. Därför *avstyrker* vi förslaget att tillsätta en utredning med uppgift att utreda hur det kan säkerställas att en person som byter personnummer inte blir behandlad som en ny person..

Allmänna synpunkter

FPES, Föreningen för Transpersoner, anför på sin hemsida bl.a. följande.

”Dagens personnummer är konstruerade på ett sådant sätt att det lätt går att läsa ut såväl en persons ålder som kön och därmed också förväntat könsuttryck. Detta kan orsaka problem för transpersoner som uppvisar ett annat könsuttryck än vad personnumret anger. Dessutom, om ett tredje juridiskt kön skulle införas, måste konstruktionen av personnumren ändras. Dagens system tillåter endast kvinna eller man eftersom det är baserat på jämn och udda siffra”.

”FPES anser att ett modernt personnummer ska vara konstruerat så att ingen personlig information kopplad till diskrimineringsgrund kan utläsas. FPES syfte är också att underlätta vardagen för transpersoner genom att icke-diskriminerande personnummer införs.”

”Att skydda den personliga integriteten. Ingen ska per automatik behöva dela personlig information som ålder, kön och därmed förväntat könsuttryck med obehöriga”.

”Personnummer är en bristvara vissa dagar på året då endast 499 män och 500 kvinnor är tillättna i dagens personnummer. Att ta bort den binära könsmarkeringen skulle på kort sikt ge tillgång till alla 999 möjliga nummer per dag.”

Person med ”annan” könsbeteckning får problem att erhålla ett neutralt svenskt personnummer.

Könsgrundad statistik är ett argument som framförs som försvårande om man skulle ta bort könstillhörigheten i personnumret. Men det finns ett annat fält i folkbokföringen och i SPAR som innehåller könsmarkeringen. Motsvarande fält finns för ålder.

De internationella reglerna för pass mm innehåller redan alla nödvändiga förutsättningar för ändringar”.

Tingsrättens remissvar överensstämmer i sak med vad FPES anför. Tingsrätten delar föreningens principiella synsätt och anser att den grupp av personer som avses i utredningen också bör väga tungt i övervägandena.

Bör således inte lagstiftaren snarare verka för färre begrepp, färre möjligheter till registreringar av integritetskänslig information i syfte att skydda och stärka den personliga integriteten? Utgångspunkten för lagstiftningen bör så-

ledes inte vara att underlätta för t.ex. statistiker eller annan samhällsverksamhet som bygger på hantering av statistiskt materiel, utan snarare behovet för personer att inte känna sig tvingade att ta ställning, eller än värre, att staten tvingar personer ta ställning i en djup personlig fråga som personen möjligen varken är mogen för eller vill göra eller vill registreras som.

14.1.2

Tingsrätten ifrågasätter om ytterligare katalogiseringar och klassificeringar av människor är förenligt med en modern syn på mänskligheten. Det bör kunna ifrågasättas om ytterligare registreringar av personers kön utgör en central och vital statsangelägenhet. I historisk belysning och i möjligt förment tid av politisk instabilitet och antidemokratiska rörelser kan sådan information missbrukas. Registreringar av etnisk bakgrund, religionstillhörighet och liknande känslig information kan bedömas vara lika känsliga som sexuella preferenser eller könstillhörigheter. Utredningen pekar också på att transpersoner och icke-binära personer upplever att de utsätts för trakasserier, kränkande särbehandling och diskriminering än befolkningen i allmänhet (s. 22 m f.). I belysning av denna information bör det kunna ifrågasättas hur ytterligare en markör i ett personnummer kan gagna dessa personer? Tingsrätten ifrågasätter således behovet av fler könstillhörigheter, snarare torde möjligen ett utmönstrande av könssiffror i identitetsuppgiften ligga närmare med ett modernt betraktelsesätt. Personer borde i högre utsträckning vara sitt namn, eller åtminstone ett neutralt personnummer.

Därför förordar tingsrätten snarare en annan väg till lösning på utredningens frågeställningar; könsneutrala personnummer för alla¹. Vid sådan lösning reduceras stigmat över de frågeställningar som utredningen i bred mening åskådliggjort. Mot bakgrund av vad som anförts tillstyrker tingsrätten en utredning som tar sikte på könsneutrala personnummer för alla, inte endast vissa personer.

¹ Jmf t.ex. SOU 2008:60, Betänkandet över personnummer och samordningsnummer samt Stockholms Läns Landstings, Hälso- och sjukvårdsnämnden, tjänsteutlåtande den 26 januari 2016, Dnr HSN 1509-1117.

Könsneutrala personnummer skulle på så sätt stärka transpersoners ställning eftersom alla personer oavsett upplevd könstillhörighet eller upplevd avsaknad av könstillhörighet uppfattning inte skulle kunna pekats ut via statligt reglerad könsidentifikationsprocess, som dagens personnummer faktiskt är ett uttryck för.

14.2.3

Tingsrätten har, såvitt gäller frågan om behovet att kartlägga behovet av stödmaterial ingen erinran mot förslaget.

Vad gäller frågan om könsneutral föräldrabalk avstyrker tingsrätten att regeringen tillsätter en utredningen syftande till att utreda frågan om begreppet förälder ska vara tillförsäkrat genetiskt eller biologiskt släktskap, eller om det i den svenska kontexten kan definieras på annat sätt.

Tingsrätten vill framhålla att det bör vara centralt för lagstiftaren, att i största möjliga mån bör tillförsäkra barns rätt att erhålla korrekt, tidig och full information om barnets biologiska mor och far. Tingsrättens uppfattning är således den att lagstiftaren inte kan bortse från barnets genetiska och biologiska tillhörighet som en för barnet relevant och viktig uppgift. Sociala konstruktioner bör därför inte stå i motsats till biologiska intressen. Utredningens förslag synes, oroande nog, vara mer fokuserat på likabehandling av ”föräldrar”, inte barnets behov (sista meningen s. 511).

14.7.5

Det är tingsrättens uppfattning att de administrativa problem som följer av ändrat administrativt kön och ett nytt personnummer skulle lösas av könsneutrala personnummer. Vid könsneutrala personnummer försvinner frågeställningen att personer upplever sig bli behandlad som en ny person. Vid könsneutral personnummerhantering påverkas inte identiteten och följaktligen försvinner inte rättigheter och skyldigheter med någon ny identitet vid ändrat ju-

ridiskt kön och ett nytt personnummer. Ingångna avtal behöver t.ex. inte omförhandlas.

I konsekvens med vad som anförts avstyrker därför tingsrätten det mer begränsade förslaget att tillsätta en utredning som genom annan lagstiftning än könsneutrala personnummer, såsom exemplet Maltas väg till lösning. Syftet med tingsrättens förordade förslag, könsneutrala personnummer för alla, är emellertid detsamma som för utredningen; personer ska inte missgynnas för sin könstillhörighet.

De i utredningen omnämnda förslagen att komma till rätta med problemet via t.ex. diskrimineringslagen (2008:567) eller på andra sätt kan inte bedömas ha företräde före en strikt könsneutral personnummerhantering, som i sammanhanget framstår som en ren, enkel och kliniskt neutral och korrekt framkomlig hantering av de uppkomna frågorna över tid.

Anita Wallin Wiberg

Beslutande

Mikael Hammarstrand

Föredragande

I beslutet har även rådmännen Erland Hesslow, Ann-Marie Sjöberg, Annika Hessel och Lars Holm.